

EDICIJA AΣΦAΛEIA  
Knjiga VII

**СУПРОТСТАВЉАЊЕ САВРЕМЕНОМ  
ОРГАНИЗОВАНОМ КРИМИНАЛУ  
И ТЕРОРИЗМУ**

V

КРИМИНАЛИСТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА  
БЕОГРАД, 2014

ΕΔΙCΙЈΑ ΑCΦΑΛΕΙΑ

Knjiga VII

---

*Издавач*

КРИМИНАЛИCТИЧКО-ПОЛИЦИЈСКА АКАДЕМИЈА  
Београд, Цара Душана 196, Земун

*За издавача*

Проф. др ГОРАН МИЛОШЕВИЋ  
декан Академије

*Главни и одговорни уредник*

Проф. др САША МИЈАЛКОВИЋ  
Руководилац научноистраживачког пројекта

*Уредници*

Проф. др САША МИЈАЛКОВИЋ  
Доц. др ОЛИВЕР ЛАЈИЋ, секретар пројекта  
Мр ЗОРАН КЕСИЋ, секретар пројекта  
МАРИЈА ПОПОВИЋ, МА, секретарка пројекта

*Рецензенти*

Проф. др РАДОМИР МИЛАШИНОВИЋ  
Др ЈОВАН ЂИРИЋ, научни саветник  
Др МАРКО НИКОЛИЋ, научни сарадник

*Лектор*

Ана Ђукић

*Прелом*

Јасмина Живковић

*Тираж*

150 примерака

*Штампа*

ЈП „Службени гласник“, Београд

©2014 Криминалистичко-полицијска академија, Београд  
ISBN 978-86-7020-302-0

This book (thematic collection of papers) is the result of the realisation of the Scientific Research Project entitled „Development of Institutional Capacities, Standards and Procedures for Fighting Organized Crime and Terrorism in Climate of International Integrations“. The Project is financed by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia (No 179045), and carried out by the Academy of Criminalistics and Police Studies in Belgrade (2011–2014). The leader of the Project is Associate Professor Saša Mijalković, PhD.

# КОНЦЕПЦИЈА СЛОЖЕНОСТИ УПРАВЉАЊА У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

Марија Мићовић\*

*Криминалистичко-полицajsка академија, Београд*

**Апстракт:** Ванредне ситуације могу настати као последица терористичких напада, насилних јавних скупова, отмица ваздухоплова, држања талаца или посете високих страних државника, свечаности, спортских манифестација, али и објективних узрока, односно дејства виших сила (земљотреса, поплава, лавина, клизишта, епидемија, хемијских и биолошких акцидената и сл.). Без обзира на то да ли се ради о ризицима природног или социјалног карактера, они представљају потенцијалну опасност нарушавања равнотеже у систему друштво–природа и условљавају појаву неповољне ситуације, екстремног догађаја или ванредне ситуације. За разлику од класичних система управљања, у којима се процес управљања одвија кроз константну, непроменљиву структуру, систем управљања у ванредним ситуацијама има могућност промене структуре сагласно тренутном развоју ванредне ситуације. За адекватно, професионално деловање у ванредним ситуацијама неопходно је да професионалац прикупља релевантне податке, појашњава задатке који треба да се реше у конкретној ситуацији и поштује утврђен систем односа с другима у групи.

**Кључне речи:** управљање, ванредна ситуација, планирање, информациона инфраструктура

## Увод

Техничко-технолошки напредак доноси могућности за просперитет, али и могућност за настанак катастрофалних догађаја. Ванредна ситуација је непланирана и нежељена околност која угрожава организациону способност преживљавања, онемогућава постизање циљева или угрожава сам опстанак организације. Ванредној ситуацији су својствене несигурност и неизвесност, јер

---

\* Истраживач-сарадник, Криминалистичко-полицajsка академија, marija.blagojevic@kpa.edu.rs.

се може окончати на разне начине због постојања временског притиска, што значи да менаџери у ванредним ситуацијама морају брзо реаговати и одлучивати.<sup>1</sup>

С порастом проблема у области заштите цивилног становништва, материјалних и културних добара и животне средине у условима ванредних ситуација, постало је евидентно да многи, ако не и сви, проблеми везани за ову проблематику не могу да се решавају изолованим активностима појединих земаља. Ово се посебно односи на случај када су у питању проблеми који имају прекогранични или глобални карактер.<sup>2</sup>

Планирање за случај ванредних ситуација је процес усвајања и имплементације процедура за идентификацију предвидивих ванредних ситуација употребом системске анализе и припреме, тестирања и ревизије плана одговора на ванредну ситуацију.<sup>3</sup>

Да би се дефинисале потребе, неопходно је креирати информациони систем за организације које учествују у процесу одговора на појаву ванредне ситуације. Циљ система је побољшање комуникације и координације између организација у овом процесу. С једне стране, систем омогућава онима који се први сусрећу с ванредном ситуацијом да добију ажурне информације које су им неопходне за извршавање операције спасавања, као што су информације о опасним материјама, мапе региона и зграда, информације о временским приликама, а, с друге стране, омогућавају претпостављенима да добију ажурне информације о тренутном стању на терену, скоро као да се налазе на лицу места. Природне непогоде, као и несреће које су изазване људским немаром, представљају велики изазов за јавне службе. Да би се ухватили укоштац с оваквим ванредним ситуацијама и одговорили на њих брзо и ефикасно, уз неопходну координацију акција, оптимално обезбеђивање информација везаних за текућу ситуацију на терену неопходан је предуслов.<sup>4</sup>

Полиција, ватрогасне јединице, хитна помоћ и друге организације морају да реагују не само ефикасно већ и у координацији с осталим организацијама. Зато је неопходно остваривање унутрашње координације у оквиру сваке организације али и остваривање координације с активностима других организација и служби. Пошто координација захтева ажурне информације које се размеђују унутар организације, јавља се потреба за интегрисаним информационим и комуникационим системом за управљање ванредним ситуацијама, који обезбеђује ефикасну, поуздану и безбедну размену неопходних информација, као и одговарајућу обраду тих информација. Информациони

---

1 W. Waugh, „Living With Hazards“, *Dealing With Disasters – an Introduction to Emergency Management*, M. E. Sharpe, Armonk NY, 2000, p. 45.

2 H. Kerzner, „Project Management – A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling“, John Wiley & Sons, Inc., 2004.

3 П. Петровић, А. Живковић, „Систем управљања и планирање у ванредним ситуацијама“, међународна научна конференција, *Менаџмент 2010*, Крушевац, 2010, стр. 451–457.

4 S. Elsubbaugh *et al.*, „Preparation for Crisis Management: A Proposed Model and Empirical Evidence“, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, No. 3/2004, p. 87.

систем за управљање ванредним ситуацијама омогућава размену података између јединица на терену и удаљене команде. Оперативне јединице на терену имају могућност приступа удаљеним базама података, упознају се с планом активности и подацима који се динамички мењају из контролног центра и уносе извештаје о тренутном статусу.<sup>5</sup>

Организација УН је већ 1965, полазећи од све већег присуства различитих опасности које имају карактер ванредних ситуација и потребе да се савремена међународна заједница тим опасностима супротстави, својом Резолуцијом 2034 позвала владе да успоставе одговарајуће националне структуре за планирање и деловање у условима ванредних ситуација као и пружање неопходне помоћи.<sup>6</sup>

Државни органи и органи извршне власти јединица локалних самоуправа приликом проглашавања ванредних ситуација и управљања у ванредним ситуацијама употребљавају посебне мере, снаге и средства уз појачан режим рада. Најчешће такве мере јесу оцена околности, степена и масовности претње; планирање неопходних мера; одређивање задатака за органе извршне власти, свих нивоа и контрола њиховог извршавања; активирање штабова за ванредне ситуације и оперативних штабова; организују се узајамна деловања на републичком, покрајинском, градском, окружном и локалном нивоу; реализује се непрекидна контрола стања животне средине; прогнозира се развој насталих ванредних ситуација и последица; обавештава се становништво; активирају се планови заштите и спасавања; реализују се мере за заштиту становништва и територија од ванредних ситуација; организују се акције за отклањање последица, свестраног обезбеђивања, подршку јавног реда у току спровођења акција, као и за укључивање, ако је неопходно, друштвених организација и становништва у отклањање насталих ситуација; уколико је неопходно, спроводе се евакуационе мере.<sup>7</sup>

## 1. Управљање ванредним ситуацијама

Управљање ванредним ситуацијама карактерише се потребом за интеграцањем већег броја служби. Улога информacionих и комуникационих технологија у предвиђању ванредних ситуација и анализи последица ванредне ситуације изузетно је значајна. Искуства везана за појаву ванредних ситуација говоре у прилог чињеници да прибављање одговарајућих информација и ефикасна комуникација могу значајно да побољшају безбедност људи који учествују у акцијама, као и ефикасност целокупне фазе одговора на појаву ванредне ситуације.<sup>8</sup>

5 М. Portnoy, S. Goodman, *Global Initiatives to Secure Cyberspace*, Springer, 2009.

6 В. Јаковљевић, „Ресурси критичне инфраструктуре и њихов значај за управљање ванредним ситуацијама“, *Годишњак Факултета безбедности*, Београд, 2010, стр. 63–81.

7 Закон о ванредним ситуацијама, „Службени гласник РС“, бр. 111/09, 92/11 и 93/12.

8 Н. Божидар, *Кризно комуницирање и управљање опасностима*, Binoza Press, Загреб, 2001.

Управљање ванредном ситуацијом подразумева скуп мера и поступака превенције, приправности, одговора на исту, као и санацију последица ради смањивања ризика и стварање услова под којима ризик може бити прихватљив.

Свеобухватно посматрано, управљање ванредним ситуацијама укључује четири фазе: смањивање ризика, приправност, одговор и опоравак, а применљиво је на све ризике на локалном и државном нивоу (*National Governors Association – NGA*).

Једну од прихватљивих систематизација дала је организација *National Governors Association (NGA)*, која користи термин за управљање ванредним ситуацијама *Comprehensive Emergency Management (CEM)*. Овај процес односи се на обавезу и могућност државе да управља свим могућим типовима ванредних ситуација.

Управљање ванредним ситуацијама данас наглашава превенцију, односно заштиту друштвене популације и имовине од деструктивних сила природних и антропогених катастрофа, кроз свеобухватни програм смањивања ризика, приправности, одговора и опоравка (*Federal Emergency Management Agency – FEMA*).<sup>9</sup>

Превенција има за циљ спречавање настанка ванредне ситуације, смањење вероватноће настанка ванредне ситуације и минимизирање последица. Ова активност подразумева предузимање превентивних мера као и дефинисање садржаја планова заштите од немилог догађаја. Доношењем планова заштите обезбеђују се организовање и припрема свих субјеката, опреме и технике ради најадекватнијег одговора у случају ванредне ситуације уз најмање могуће последице.<sup>10</sup>

Приправност подразумева предузимање неопходних мера у случају да активности које се односе на фазу превенције не дају резултате, тј. када постоји реална опасност од настанка ванредне ситуације.

Одговор је активност везана за ситуацију која прати немили догађај, а задатак у овој фази јесте да се изолују, зауставе и ограниче секундарни или накнадни ефекти ванредне ситуације, као и да се минимизирају последице настале ситуације.

Санација подразумева скуп активности ради уклањања последица од акцидента као и привођење простора захваћеног акцидентом првобитној намени. У фази санације укључују се разне оперативне службе које на основу одговарајућих пројеката и планова, израђених од стране стручних институција, врше санацију терена и приводе га првобитној намени или некој другој, у зависности од врсте и степена удеса.<sup>11</sup>

Циљ система управљања ванредним ситуацијама јесте задржавање квалитета управљаног система и у условима реализације ванредног догађаја, а критеријуми су минимални губици (људски и материјални), минимална улагања у реализацију превентивних мера и минимално време за реализацију оперативних мера.

---

9 Independent Study Course 1: Emergency Manager: an orientation to the position, Federal Emergency Management Association, [www.fema.gov](http://www.fema.gov).

10 *Ibidem*.

11 *Ibidem*.

Сам процес управљања ризиком, који је везан за настанак ванредне ситуације, обухвата идентификацију опасности, анализу последица, процену ризика, планирање мера за превенцију ванредног стања или смањивање ризика, организовање мера приправности и одговора на настало стање и планирање мера санације насталих последица.<sup>12</sup>

Управљање ванредним ситуацијама можемо дефинисати и као:

- дисциплину и професију које примењују науку, технологију, планирање и управљање ради контроле екстремних догађаја који могу повредити или усмртити велики број људи, нанети велику штету имовини и нарушити живот у друштву (*International Community Management Association – ICMA*);<sup>13</sup>
- управљање ризиком тако да друштва могу живети с природним и техничким опасностима и контролисати катастрофе које оне изазивају;
- дисциплину која се бави ризиком и избегавањем ризика. Најједноставније речено стање одговорности и капацитета за управљање свим типовима ванредних догађаја и катастрофа, кроз координацију акција већег броја субјеката агенција.<sup>14</sup>

## 2. Информациона инфраструктура у ванредним ситуацијама

У кључне елементе за обезбеђење оптималних услова за спровођење мера заштите и спасавање у случају ванредних ситуација спадају телекомуникациона инфраструктура, саобраћај, транспорт и др. Информациона инфраструктура обухвата сву инфраструктуру у одређеној организацији која на било који начин утиче на кључна својства поверљивости, доступности или интегритет података, у оквиру које подаци настају, обрађују се или чувају.<sup>15</sup>

Информациона и комуникациона инфраструктура јесу основа сваке организације у функцији размене података. У неком ширем смислу она укључује жичне и бежичне комуникације. Радио-комуникације могу се поделити на земаљске и сателитске, унутар којих је смештен велики број разних служби (фиксне и мобилне телефоније, радио-дифузија итд.). Телекомуникационе мреже се на свим нивоима сматрају неодвојивим делом друштвене интеракције.<sup>16</sup>

12 С. Савић *et al.*, „Специфичности система управљања ризиком и ванредним ситуацијама“, *Зборник радова са симпозијума о операционим исцртавањима*, SYMOPIS-06, Факултет организационих наука, Београд, 2006.

13 D. Phillips, „Disasters by Discipline – Necessary Dialogue for Emergency Management education“, [www.training.gov/EMIWeb/downloads/DenverFinal.doc](http://www.training.gov/EMIWeb/downloads/DenverFinal.doc).

14 W. Waugh, „Living With Hazards“, *Dealing With Disasters – an Introduction to Emergency Management*, M. E. Sharpe, Armonk NY, 2000.

15 B. Toft, S. Reynolds, *Learning from disasters: a management approach* (3<sup>rd</sup> ed.), Perpetuity Press, Leicester, UK, 2005, p. 76.

16 Н. Госпић *et al.*, „Дефинисање критичне телекомуникационе инфраструктуре у Србији“, XXX симпозијум о новим технологијама у поштанском и телекомуникационом саобраћају – ПосТел 2012, Београд, 2012, стр. 368 –376.

За успешно функционисање система размене података неопходно је обезбедити одговарајућу инфраструктуру за реализацију интероперабилности, која подразумева мрежну инфраструктуру (хардвер и софтвер), али и људе, организацију и активности, прописе и правилнике неопходне за обезбеђивање услова за интероперабилност и размену информација. Оваква инфраструктура је у надлежности организација, тако да представља резултат ангажовања свих нивоа у систему одлучивања који ће омогућити размену информација преко стандардних, интернет и веб протокола.<sup>17</sup>

Основни проблем код управљања ванредним ситуацијама јесу неодређене и непотпуне информације, дефицит времена и ограниченост ресурса (људских, материјалних, финансијских). Информација о могућностима настанка и тенденцијама развоја ванредне ситуације добија се кроз мониторинг, анализу и прогнозу стања окружења. То значи да се у моменту постојања потпуне информације формира временски дефицит за реализацију одлуке. Ово доводи до настанка очигледног парадокса: очекујући веродостојну и довољну информацију, систем трпи губитке од неочекиваних промена, а имајући неодређену информацију, систем не може реализовати мере планиране за решење насталог проблема. Због тога интеграција информација свих служби за интервенисање у ванредним ситуацијама и њихова визуелизација доприносе бржем и на постојећим ресурсима заснованом одлучивању.<sup>18</sup>

Државе су принуђене да сарађују по питању усклађивања стандарда у области система управљања ванредним ситуацијама, како би тиме олакшале и учиниле ефикаснијим активности заштите и спасавања становништва, материјалних и културних добара и животне средине у условима ванредних ситуација. Неопходно је да државе међусобно сарађују на усвајању наднационалних мера политике (нпр. подрегионалне, регионалне и глобалне), на развијању међународне регулативе и међународних стратегија, програма и планова с циљем да координирају изградњу и јачање система заштите и спасавања у условима ванредних ситуација.<sup>19</sup>

Важно је знати да је за успешну одбрану како у редовним, тако и у ванредним ситуацијама битно усавршавање информатичког сектора и подизање свести и знања о важности овог сегмента инфраструктуре.<sup>20</sup>

### 3. Комуникација у ванредним ситуацијама

Након ванредне ситуације, одељење за односе с јавношћу, као и остали делови организације, морају осигурати спремност за боље решавање ванредне ситуације која би се могла поново догодити. Након тога се морају ојачати

17 OECD: Computer Viruses and Other Malicious Software – A threat to the Internet Economy, 2009.

18 *Ibidem*.

19 М. Пленковић, „Кризно комуницирање и теорија односа с јавностима“, *Media, culture and public relations*, бр. 1, Загреб, 2001.

20 З. Кљаић *et al.*, „Примјена ICT-а у управљању критичном инфраструктуром у транзицијским земљама“, *Телфор*, Београд, 2010, стр. 75–78.



способности организације, испитати и утврдити нова потенцијална жаришта ванредне ситуације. Организације које су већ имале искуства с ванредним ситуацијама имају више свести о могућностима поновног појављивања и деловања неке ситуације. Такве организације схватају потребу и важност припрема као кључног фактора за успешно решавање неке ванредне ситуације. Најбоље време за припремање плана за нову ванредну ситуацију јесте оно када се тек реши постојећа ванредна ситуација. Људи су тада мотивисани, а знање и искуство које су стекли још увек су свежи и актуелни. Након завршетка ванредне ситуације, организација се брзо мора вратити у нормални ток функционисања.<sup>21</sup>

Ванредна ситуација представља преокрет у животу једне организације, али је треба схватити као прилику и шансу за постизање бољег угледа. Криза је стимулација и мотивација за обнављање, побољшавање и трансформацију организације.

С анализом ситуације треба започети одмах након завршетка ванредне ситуације. Не треба одуговлачити с њом, јер се у међувремену појављују нове обвезе и нови задаци, који представљају изазов за организацију.<sup>22</sup>

Прво питање на које треба одговорити током решавања конкретне ванредне ситуације односи се на способност и спремност запослених у привредном субјекту да се суоче с насталим проблемом. Након тога на реду су следећа питања:

- у којој фази процеса ситуације се налази организација?
- који су потенцијали и ресурси организације, који могу послужити као основа за решавање ванредне ситуације?
- с којим слабостима се организација суочава?
- које хитне мере треба предузети?

Одговори на ова питања дају тзв. грубу анализу тренутне ситуације. Осим тога, организација треба располагати и информацијама да ли је развој ситуације произвео велике или мале последице.<sup>23</sup>

Посебан систем руковођења ради извршавања посебних безбедносних задатака подразумева:

- јединствен приступ безбедносном проблему који треба да буде решен,
- уважавање неизвесности као велике вероватноће настанка изненађења,
- штабни метод рада, и
- оптимизацију одлука.

Када се ефекти ванредне ситуације могу јасно распознати, менаџмент често настоји да их прикрије унутар организације, а затим и изван ње. Онда када су симптоми очигледни и прилично снажни, често недостаје објективности менаџмента приликом оцене тренутног стања. Иако постоје општа правила и

21 B. Richardson, *Socio-technical Disasters: Profiles and Prevalence, Disaster Prevention and Management*, No. 4/1994.

22 I. Shaluf et al., *A review of disasters and crisis – disasters prevention and Management*, No. 1/2003, p. 138.

23 J. White, L. Mazur, *Strategic Communications management*, Addison – Wesley publishing, Company Harlow, 1986, p. 89.

обележја која одликују ванредну ситуацију, морају се узети у обзир и фактори који су специфични за одређену организацију и фактори који су специфични за новонасталу ситуацију.<sup>24</sup>

Да би организација формирала стратегију, осим анализе догађаја и анализе тренутне ситуације, свака организација мора да одговори и на следећа питања:

- да ли је организација способна за комуникацију, односно који комуникацијски канали стоје на располагању и јесу ли они још увек отворени?
- које информације долазе до циљаних група у комуникацији?
- ко је све погођен ванредном ситуацијом и ко се све осећа угрожен?<sup>25</sup>

Већина организација након ванредне ситуације наставља с истим пословним активностима као и пре ванредне ситуације. Искуства могу бити не само корисна већ и поучна и врло применљива уколико се ситуација квалитетно анализира. У таквим околностима ситуациона анализа представља важан елемент комуникације. Она гради и поставља темеље за све остале активности организације у ванредној ситуацији и олакшава формирање стратегија за овладавање ванредном ситуацијом у будућности. Анализом ситуације се уводи систематичност у сагледавање новонастале ситуације и догађаја. Након ванредне ситуације, менаџмент организације мора утврдити шта је било делотворно, а шта није. Исто тако, организација мора сагледати све учеснике ванредне ситуације. Уколико је тим управљао ванредном ситуацијом према унапред припремљеном плану, неопходно је утврдити који су делови плана били добро структурирани, а који су горе изведени. Најважније питање у анализи односи се на то да ли је организација благовремено реаговала на ванредну ситуацију и схватила њен значај. Надлежни тим мора утврдити да ли се ванредна ситуација могла избећи и на који начин.<sup>26</sup>

Ванредне ситуације се увек одвијају под притиском времена и рокова, преговарања и доношења одлука. Мишљења се формирају на темељу непотпуних информација које долазе од различитих учесника у ванредној ситуацији. Сваки појединац формира своје мишљење о организацији и о начину њеног понашања, у зависности од информација које су му доступне.<sup>27</sup>

Рано препознавање проблема анализом ризика, укључивањем људских ресурса и њихових знања кључно је за успешно деловање којим би се осигурале сигурност и заштита људи и материјалних добара, као и доношење смерница за поступање код ванредних ситуација.

Неопходно би било, едукативно и корисно, како за теорију тако и за праксу, намерно изазивање инцидентних ситуација (симулације инцидента) кроз

24 *Ibidem*.

25 T. Wahle, G. Beaty, *Emergency Management Guide for Business & Industry*, Federal Emergency Management Agency (FEMA), Internet edition, 2004.

26 C. A. Roper, *Risk Management for Security Professionals*, Butterworth-Heinemann, 1999.

27 P. Lagadec, „Learning Processes for Crisis Management in Complex Organizations“, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, No. 1/1997.

разне видове радионица, као и укључивање свих споменутих субјеката у активности које је неопходно предузети и затим анализирати све позитивне и негативне ефекте који би се користили у будућем раздобљу за образовне сврхе свих субјеката кључних за сигурност у саобраћају. Све до сада речено требало би доносити кроз краткорочне и дугорочне мере предвиђене доношењем одређених пројеката.<sup>28</sup>

### Закључак

Системски приступ проблему ванредних ситуација и његовог спречавања, сузбијања и санирања последица, омогућава служби за ванредне ситуације квалитетан начин реаговања на настали догађај, а јединицама које непосредно извршавају послове на терену адекватну припрему и опремљеност техничким уређајима, логистичком подршком и увежбанашћу.

Организациони механизми у системима управљања морају бити у стању да препознају нове проблеме, доносе и реализују нова решења (одлуке), обезбеде могућност максималне концентрације ресурса, обједине постојеће резерве и мобилишу снаге да за најкраће време санирају последице ванредног догађаја. Конкретна оперативна реализација дозвољава употребу оперативних мера прилагођених развоју конкретног ванредног догађаја.

Развој ових система треба да буде заснован на савременим информационим технологијама које ће омогућити адекватан, ефикасан и ефективан рад институција, служби и појединаца – учесника у процесу управљања. Овакви системи за подршку управљања ванредним ситуацијама треба да обезбеде бољу комуникацију и размену података између служби одговорних за управљање оваквим ситуацијама.<sup>29</sup>

Неретко ванредна ситуација угрожава и сигурност и животе људи, учеснике. Негативни утицај на друштво средстава јавног информисања – медија, може се предупредити проактивним деловањем – давањем правих информација, чиме би се спречило манипулисање и узнемиравање јавности.

Појава и развој ванредне ситуације условљени су непредвидивим и неочекиваним околностима и због тога се често не могу анализирати и решавати на основу претходног искуства. С обзиром на то, као и на присутан проблем недостатка времена за одлучивање у процесу оперативног управљања, неопходно је развијати програмске платформе које ће омогућити: интерактивно формирање оперативних планова, оперативну корекцију стратешких планова, контролу њиховог извршавања и процену ефективности и ефикасности планирања и управљања ванредним ситуацијама.

28 S. Matthew *et al.*, „Post-crisis discourse and organizational change, failure and renewal“, *Journal of Organizational Change Management*, No. 1/05.

29 L. Stoimenov *et al.*, GIS Interoperability Platform for Emergency Management in Local Community Environment, Proceedings printed as book, Eds. Fred Toppen, Marco Painho, *AGILE 2005, 8<sup>th</sup> AGILE Conference on GIScience*, Estoril, Portugal, 2005, pp. 635–640.

Посебан значај за управљање у ванредним ситуацијама има примена информатичких технологија рачунарске мреже, периферије, софтверске услуге и апликације, базе података, електронски записи итд. Ова инфраструктура пружа брзо, једноставно и јефтино складиштење информација, повраћај, пренос и обраду дигитализованих података у форми говора, података, видеа, анимација итд.

### Литература

1. Elsubbaugh, S., Fildes, R., Mary, B. R., „Preparation for Crisis Management: A Proposed Model and Empirical Evidence“, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 3/2004.
2. Госпић, Н., Мурић, Г., Богојевић Д., „Дефинисање критичне телекомуникационе инфраструктуре у Србији“, XXX Симпозијум о новим технологијама у поштанском и телекомуникационом саобраћају – ПосТел, Београд, 2012.
3. Independent Study Course 1: Emergency Manager: an orientation to the position, Federal Emergency Management Association, [www.fema.gov](http://www.fema.gov).
4. Јаковљевић, В., „Ресурси критичне инфраструктуре и њихов значај за управљање ванредним ситуацијама“, *Годишњак Факултета безбедности*, Београд, 2010.
5. „Ресурси критичне инфраструктуре и њихов значај за управљање ванредним ситуацијама“, *Годишњак Факултета безбедности*, Београд, 2010, стр. 63–81.
6. Кљаић, З., Манџука, С., Шкорпут, П., *Примјена ICT-а у управљању критичном инфраструктуром у транзицијским земљама* Телфор, Београд, 2010.
7. Lagadec, P., „Learning Processes for Crisis Management in Complex Organizations“, *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 1/1997.
8. Matthew, S., Robert, R., Ulmer, J., Novak, M., Sellnow, T., „Post-crisis discourse and organizational change, failure and renewal“, *Journal of Organizational Change Management*, 1/2005.
9. Новак, Б., *Кризно комуницирање и управљање ојасностима*, Binoza Press, Загреб, 2001.
10. OECD, *Computer Viruses and Other Malicious Software – A threat to the Internet Economy*, 2009.
11. Phillips, B. D., „Disasters by Discipline – Necessary Dialogue for Emergency Management education“, [www.training.gov/EMIWeb/downloads/DenverFinal.doc](http://www.training.gov/EMIWeb/downloads/DenverFinal.doc).
12. Petrović, P., Živković, A., „Sistem upravljanja i planiranje u vanrednim situacijama“, међународна научна конференција, *Menadžment 2010*, Kruševac, 2010.
13. Plenković, M., „Krizno komuniciranje i teorija odnosa s javnostima“, *Media, culture and public relations*, br. 1, Zagreb, 2001.
14. Portnoy, M., Goodman, S., *Global Initiatives to Secure Cyberspace*, Springer, 2009.
15. Roper, C., *Risk Management for Security Professionals*, Butterworth–Heinemann, 1999.
16. Richardson, B., „Socio-technical Disasters: Profiles and Prevalence“, *Disaster Prevention and Management*, 4/1994.
17. Савић, С., Анђелковић, Б., Станковић, М., „Специфичности система управљања ризиком и ванредним ситуацијама“, *Зборник радова са симпозијума о операционим исцјраживањима*, SYMOPIS-06, Факултет организационих наука, Београд, 2006.

18. Shaluf, I., Ahmadun, F., Said, A., *A review of disasters and crisis – disasters prevention and Management*, 1/03.
19. Toft, B., Reynolds, S., *Learning from disasters: a management approach* (3<sup>rd</sup> ed.), Perpetuity Press, Leicester, UK, 2005.
20. Waugh, W., „Living With Hazards“, *Dealing With Disasters – an Introduction to Emergency Management*, M. E. Sharpe, Armonk NY, 2000.
21. Wihte, J., Mazur, L., *Strategic Communications management*, Addison – Wesley publishing, Company, Harlow, 1986.
22. Wahle, T., Beaty, G., *Emergency Management Guide for Business & Industry, Federal Emergency Management Agency (FEMA)*, Internet edition, 2004.
23. Waugh, W., „Living With Hazards“, *Dealing With Dissasters – an Introduction to Emergency Management*, M. E. Sharpe, Armonk NY, 2000.

## CONCEPTION OF COMPLEXITY OF EMERGENCY MANAGEMENT

Marija D. Micovic

*Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade*

Emergencies may arise as a result of terrorist attacks, violent public meetings, aircraft hijacking, hostage taking or foreign leaders visits, ceremonies, sporting events, but also as a result of objective causes and effects of *force majeure* (earthquakes, floods, avalanches, landslides, epidemics, chemical and biological accidents, etc.). Whether risks are of natural or social character, they represent a potential threat of imbalance in the society-nature system and cause the occurrence of adverse situations, extreme events or emergencies. Unlike conventional systems, in which the management process takes place through a constant, unchanging structure, an emergency management system has the ability to change the structure in accordance to current development of emergency. For proper, professional, dealing with emergencies, it is necessary to collect professional relevant data, explain the tasks that need to be addressed in a specific situation and respect the established system of relationships with others group members.